

ITÄMERIHAASTE – METSÄHALLITUKSEN TOIMENPIDEOHJELMA 2019–2023

METSÄHALLITUS

VASTUULLISUUS METSÄHALLITUKSESSA

Metsähallitus on sitoutunut edistämään toiminnassaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (Sustainable Development Goals, Agenda 2030). Strategian mukaisesti vastuullisuutta johdetaan eettisesti ja tietoon perustuen sekä kehittämällä toimintaa ja digitaalisia palveluja yhdessä asiakkaiden ja kumppanien kanssa. Metsähallituksen vastuullisuusohjelman painopistealueet ovat johtaminen, ympäristö, ihmiset ja yhteiskunta.

Lue lisää Metsähallituksen vastuullisuusohjelmasta

www.metsa.fi/vastuullisuus

ITÄMERIHAASTE – METSÄHALLITUKSEN TOIMENPIDEOHJELMA

KOLMASOSA SUOMEA

Metsähallitus hallinnoi kolmasosaa Suomea. Maa-alueiden lisäksi hallinnassamme on pääosa Suomen yleisistä vesialueista, sekä mereisiä suojelualueita. Metsähallituksen hallinnoimien merialueiden pinta-ala, 27 826 km², vastaa Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Satakunnan yhteenlaskettua pinta-alaa.

TOIMINTA MERIALUEILLA

Vastaamme meri- ja sisävesiluonnon suojelusta ja kartoituksesta sekä hoidamme omistajan tehtäviä kiinteistöasioissa yleisillä vesialueilla. Alueiden haltijana myönnämme erilaisia lupia mm. kansallispuistoihin ja valvomme metsästystä ja kalastusta hallinnoimillamme vesialueilla.

Meriluonnonsuojelumme keskeinen tavoite on turvata meriluonnon monimuotoisuus, parantaa suojelualueiden luontoarvojen tilaa sekä tuottaa ja kerätä tietoa suojelualueverkoston hoidon ja päätöksenteon tueksi.

TOIMINTA VALUMA-ALUEELLA

Itämeren valuma-alue on noin neljä kertaa suurempi kuin itse meren pinta-ala, joten myös valuma-alueen toiminnoilla on suuri merkitys Itämeren kunnolle. Sisävesillä parannamme esimerkiksi merellisten vaelluskalojen elinympäristöjä. Hoito toimiin kuuluvat mm. pienten vaellusesteiden poistamiset sekä elinympäristökunnostukset.

Huomioimme vesiensuojelun kaikissa metsätaloustoimenpiteissä. Vesiensuojelutoimenpiteillä pyrimme ehkäisemään valumavesien kiintoaines- ja ravinnehuuhtoumien lisäänty-

mistä sekä selkeyttämään valumavedet mahdollisimman tehokkaasti. Pienet latvavedet ovat herkimpiä metsätalouden toimille, ja niiden suojeluun kiinnitämme erityistä huomiota.

Etenkin vesiensuojelullisesti herkillä alueilla käytämme suunnittelun apuna valuma-alueanalyysiä, jonka avulla voidaan arvioida hakkuu-, maanmuokkaus-, kunnostusojitus- ja lannoitustoimenpiteiden aiheuttamaa kokonaiskuormitusta tarkasteltavalla valuma-alueella.

ILMASTONMUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN JA SEN HILLITSEMINEN

Ilmastonmuutos on globaali haaste, johon Metsähallitus vastaa innovatiivisilla, valtion maihin ja vesiin perustuvilla kestäville ratkaisuille. Laadimme parhaillaan ilmasto-ohjelmaa, jossa tarkastelemme esimerkiksi metsien hiilinieluja ja varastoja, vesialueita, uusiutuvan energian tuotannon mahdollisuuksia ja matkailun ilmastovaikutuksia. Yksi tapa vähentää maapallon kuormitusta on suosia kasvis- ja lähiruokaa tai kalaa.

Sitoudumme toimenpiteisiin Itämeren tilan parantamiseksi ja meren tilaa heikentävien toimien rajoittamiseksi.

VASTUULLISUUSOHJELMAN OSA-ALUEET

JOHTAMINEN

Metsähallitus toimii yhtenäisesti ja tehokkaasti, tietoon perustuva ja eettinen johtaminen sekä monimuotoinen työyhteisö tukevat onnistumista.

YMPÄRISTÖ

Metsähallitus vastaa globaaleihin haasteisiin innovatiivisilla ja kestäväillä ratkaisulla, turvaa biologisen monimuotoisuuden säilymistä ja toimii ilmastoviisaasti.

Monipuolisen bio- ja kiertotalouden edelläkävijänä Metsähallitus yhteensovittaa valtion maihin ja vesiin kohdistuvia odotuksia vastuullisesti ja vuorovaikutteisesti.

IHMISET

Metsähallitus tarjoaa yhdenvertaisia palveluja kaikille. Asiakskeskisyys, digitaalisten palvelujen saavutettavuus ja kumppanuudet ovat kehittämisen lähtökohtia.

YHTEISKUNTA

Metsähallitus takaa valtion maiden ja vesien parhaan kestävä hyödyn yli sukupolvien lisäten hyvinvointia ja alueiden elinvoimaa.

ITÄMERIHAASTE METSÄHALLITUKSEN VASTUULLISUUSOHJELMASSA

Metsähallitus osallistuu Itämerihaasteeseen yhteensä viidellä linjauksella, jotka toteuttavat vastuullisuusohjelman eri teemoja. Toimenpiteisiin sisältyy niin konkreettisia kunnostustoimia kuin ohjeistusta ja valvontaa. Toimenpiteet eivät rajoitu pelkästään Itämeren ranta-alueille, vaan kiinnitämme huomiota myös valuma-alueen vesistöjen kuntoon.

KUNNOSTAMME ARVOKKAITA LUONTOKOhteita

Kunnostamme merenlahtia ja jokia sekä kartoitamme vedenalaisen luonnon tilaa kehittääksemme suojelua ja minimoidaksemme toimintamme negatiivisia vaikutuksia.

OHJAAMME METSÄHALLITUKSEN HANKINTOJA ILMASTOYSTÄVÄLLISIKSI

Hankintaohjeistojen päivityksen lisäksi vähennämme muovin käyttöä toimitiloissamme kautta linjan ja suosimme lähiruokaa, biopolttoaineita sekä myrkyttömiä maaleja. Lisäksi kierrätämme ja vähennämme jätettä kaikessa toiminnassamme.

KEHITÄMME VASTUULLISTA TOIMINTAA YHDESSÄ KUMPPANEIDEMME JA SIDOSRYHMIEMME KANSSA

Sitoutamme myös yhteistyökumppanimme ja sidosryhmämme vastuulliseen toimintaan ja autamme heitä kehittämään toimintaansa ilmastoystävällisemmäksi.

VÄHENNÄMME ITÄMEREN RAVINNEKUORMITUSTA

Luomme menetelmän valuma-alueiden suunnitteluun, parannamme suojavyöhykkeitä sekä osallistumme vesistökuormituksen seurantaverkoston. Huolehdimme myös omien kiinteistöjemme vesistökuormituksen vähentämisestä ja henkilökunnan koulutuksesta. Valuma-alueilla parannamme vesistöjen tilaa ja luonnon monimuotoisuutta, kunnostamme suojelusoita sekä pyrimme mahdollisimman nopeaan metsän uudistumiseen.

KEHITÄMME VALTION MERENKÄYTÖN SUUNNITTELUA

Selkeytämme toimintaamme valtion merialueilla, niin että niitä käsitellään yhtenä kokonaisuutena. Tuemme myös kotimaisen erä- ja kalatalouden kehittämistä ja parannamme yrittäjyyden ja virkistyskäytön edellytyksiä rannikko- ja saaristoalueilla.

**Metsähallituksen tehtävä on
sovittaa kestävästi yhteen valtion
maa- ja vesialueisiin kohdistuvia
tarpeita ja tavoitteita.**

KUNNOSTAMME ARVOKKAITA LUONTOKOhteita

TOIMENPITEET

- Kunnostamme arvokkaita merenlahtia mm. Hangon Täktominlahden sekä kaksi fladaa Merenkurkussa ja selvitämme mahdollisuuksia uusien merenlahtien kunnostukseen.
- Parannamme yhdessä kumppaneidemme kanssa kolmen Itämereen laskevan joen (Mustionjoki, Kiskonjoki ja Isojoki) tilaa valuma-alue- ja virtavesikunnostuksin sekä kalojen vaellusmahdollisuuksia kunnostamalla.
- Turvaamme vaelluskalakantojen elinolosuhteita aktiivisella kalastuksensäätelyllä ja käytön- ja hoidon suunnittelulla siten, että 1) Meriharjuskantojen taantuminen saadaan pysäytettyä ja kantoja palautettua esiintymisalueille, ja 2) Meritaimenkantojen tilaa parannetaan kannanhoitosuunnitelmilla ja kalastuksensäätelyllä.
- Kartoitamme vuosittain satoja hehtaareja vedenalaista luontoa, jotta voimme paremmin suojella arvokkaita lajeja- ja luontotyyppejä sekä kohdistaa toimenpiteitä sinne missä negatiiviset vaikutukset minimoidaan.

VÄHENNÄMME ITÄMEREN RAVINNEKUORMITUSTA

TOIMENPITEET

- Luomme uuden, kaikkien vastuualueiden yhteisen valuma-alueitasoisen suunnittelumenetelmän.
- Käytämme talouskäytössä olevien monikäyttömetsien toimenpiteissä vaihtelevan levyisiä suojavaohykkeitä vakiintuneesti vesistöjen lähetyvillä kiintoaine- ja ravinnepestöjen minimoimiseksi.
- Pyrimme uudistushakkuun jälkeen mahdollisimman nopeaan metsän uudistumiseen, jolloin huuhtoutumisaika minimoituu. Käytämme kevyintä mahdollista maanmuokkausmenetelmää, jolla varmistetaan taimettuminen.
- Olemme mukana metsätalouden vesistökuormituksen seurantaverkostossa, jonka tavoitteena on mitata valuntaa ja seurata vedenlaatua sekä metsätalouskäytössä olevilla että luonnontilaisilla valuma-alueilla ympäri Suomen. Mittaamme myös soiden ennallistamisen vaikutusta veden laatuun valtakunnallisessa Metsähallituksen perustamassa seurantakoverkostossa. Seuraamme tuloksia ja käytämme niitä vesiensuojelun laadun parantamiseksi ja menetelmien kehittämiseksi.
- Selvitämme Metsähallituksen Itämeren rannalla olevien kiinteistöjen pistekuormitukset (rantasaunat, rakennukset, huussit) ja teemme suunnitelman pistekuormitusten minimoimiseksi ja vähennämme kuormitusta suunnitelman mukaan.
- Kaikki Metsätalous Oy:n suunnittelijat ja toteutusta ohjaavat urakoitsijat (yhteensä n. 250 henkilöä) suorittavat sähköisen vesiensuojelukurssin ja turvemaiden metsätalouskurssin. Virtavesien inventoinnista ja kunnostuksesta järjestetään koulutus kolme kertaa vuodessa. Luontopalvelut kouluttaa noin 30 henkilöä vuosittain vesiensuojelu- ja kunnostustöihin.
- Johdamme vesiä talouskäytössä olevien monikäyttömetsien kunnostusojituksilta kuivuneille suojeleusoille vesiensuojelun ja monimuotoisuuden parantamiseksi.
- Suosimme luontaista uudistamista turvemaidella. Suosimme tuhkalannoitusta. Heikkotuottoisilla turvemaidella uudistamme ilman maanmuokkausta ja kunnostusojitusta. Parannamme vesien tilaa valtakunnallisten vesienhoitosuunnitelmien mukaisesti. Ojien kunnostuksen hyödyt ja haitat (esim. ravinnepestöt) punnitsemme aina tarkasti ennen kunnostusojitussuunnitelman laatimista.

KEHITÄMME VALTION MERENKÄYTÖN SUUNNITTELUA

TOIMENPITEET

- Selkeytämme ja vahvistamme roolejamme merialueilla niin, että valtion merialueita hoidetaan, käytetään ja suojellaan yhtenä kokonaisuutena. Osallistumme entistä isommassa roolissa merialuesuunnitteluun. Tavoitteenamme on, että ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta hyödyllinen tuulivoima ja kotimainen kalankasvatus voidaan sijoittaa merialuesuunnittelun kautta Itämerelle niin, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän negatiivisia vaikutuksia merelle.
- Parannamme erätalouden yrittäjyyden, saaristolaiskulttuurin ja harrastuskäytön edellytyksiä. Osallistumme aktiivisesti uusien kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitteluun ja kestävän vesialueiden käytön edistämiseen (mm. kaupallinen kalastus ja kalastusmatkailu). Kalastus- ja metsästysjärjestelyillä ja luvituksella edistetään erätalouteen liittyvää yritystoimintaa ja virkistyskäyttöä.
- Olemme kumppanina vesiviljelyn tutkimushankkeissa ja valmistaudumme ottamaan käyttöön uudet tutkimustulokset ja niistä mahdollisesti syntyvät toimintasuositukset vesiviljelylle. Haluamme olla ilmastoystävällisen ja terveellisen ruuantuotannon mahdollistaja Itämeren hyvä tila huomioiden.

OHJAAMME METSÄHALLITUKSEN HANKINTOJA ILMASTOYSTÄVÄLLISIKSI

TOIMENPITEET

- Laadimme vastuullisen hankinnan ohjeistuksen palvelujen ja tavarantoimittajille ja niiden alihankkijoille.
- Laadimme toimitilakonseptin, jossa ohjeistetaan mm. että isoissa hankinnoissa, kuten uusien toimistotilojen sisustamisessa, käytetään mahdollisimman vähän muovia. Muovin käyttöä vähennetään muutenkin.
- Tarjoamme tilaisuuksissamme mahdollisuuksien mukaan lähiruokaa kasvispainotuksella ja suosimme kotimaista kalaa ja riistaa.
- Siirrymme myrkyttömiin veneiden pohjamaaleihin ja veneiden ympäristöystävällisiin polttoaineisiin.
- Minimoimme jätteiden syntymisen ja kierrätämme.

KEHITÄMME VASTUULLISTA TOIMINTAA YHDESSÄ KUMPPANEIDEMME JA SIDOSRYHMIEMME KANSSA

TOIMENPITEET

- Lisäämme yhteistyö- ja vuokrasopimusohjeistukseemme kohdan, johon mietimme yhdessä toimijan kanssa, miten toiminta olisi ilmastoviisasta.

ODOTUSTEN YHTEENSOVITTAJA

#160kestäväätekoa

METSÄHALLITUS

www.metsa.fi | Twitter ja Facebook: @Metsahallitus
Instagram: @metsahallitus_forststyrelsen